

Bankzitter

Ton Lenders

Foto: Ton Lenders,
Chinon (F) - 2011

Het leven begint aan de overzijde van de wanhoop

Pubers en ouders maken per definitie samen moeilijke tijden door. Dat is niet iets uit het snelle heden, maar een gegeven van alle tijden. Het zwabberende puberbrein is voor veel volwassenen een onoplosbaar raadsel. Ondanks ervaringsdeskundigheid komen de meeste ouders wel eens in een situatie waarin zij 'het ook niet meer weten' en in wanhoop bij opa en oma te rade gaan.

Het verschil in puberaal gedrag tussen jongens en meisjes is duidelijk hormonaal bepaald, maar waardoor het precies wordt geleid is merendeels nog onbekend. Een studie onder Orang-oetans door Duitse gedragswetenschappers licht een beetje van die sluier op. Vrouwelijke apenpubers lijken vooral af te kijken van hun moeder, terwijl jonge mannetjes zich vooral richten op vreemde apen die uit een ander gebied komen. En als de meisjes moeder niet in de buurt hebben richten zij zich vooral op hun directe buurtgenoten, terwijl de aandacht van jongens vooral naar nieuwelingen uitgaat. Deze rolverdeling lijkt erg traditioneel, is dat feitelijk ook, en is helemaal te herleiden naar het verwachte toekomstbeeld.

Vrouwelijke Orang-oetans blijven veelal bij de groep in hetzelfde areaal en zijn dus gebaat bij regionale kennis, terwijl de mannelijke dieren op een gegeven moment de clan verlaten en naar een ander gebied

trekken. Verschil in puberaal gedrag tussen seksen is dus functioneel en wordt door de groep geaccepteerd. Eenzelfde opstelling tegenover pubers zie ik terug bij moderne mensenouders die het zelfstandig verkennen van de omgeving bij jongens meestal veel gemakkelijker accepteren dan bij meisjes. Zit hier een evolutionair restant van vooroudergedrag?

En zijn vrouwen hiermee definitief veroordeeld tot het huishouden en de kookpot? Dat gaat volgens geneticus Edith Heard veel te ver. Juist vrouwen vertonen door het bezit van twee X-chromosomen meer genetische variatie dan mannen. Ze lijken zo meer te kunnen bijdragen aan de menselijke evolutie. Veel betekenisvolle genen zijn immers dubbel aanwezig en kunnen indien nodig worden geactiveerd. Maar aan de andere kant is het ook duidelijk dat epigenetische invloeden een sleutelrol spelen bij het biologisch functioneren van organismen. Bij zoogdieren is het hele systeem van geslachten niet mogelijk zonder epigenetica (de invloed van ervaringen en milieu op het aan- op uitzetten van genen zonder dat er veranderingen optreden in het DNA). Er is dus nog hoop dat het explorerend gedrag bij jonge meiden meer gestimuleerd en ontwikkeld kan worden.

Betekenis: Wanhoop niet, er komt weer een betere tijd.